

Bloc 4

La relació i treball amb les famílies

Josep Amorós

Menorca, agost de 2010

La família avui

- Ha canviat el model de família: pare, mare i fills.
- Proliferació de nous models: famílies monoparentals per separació, monoparentals per decisió pròpia, famílies reconstituïdes, pares mateix gènere, famílies extenses...
- El model d'educar ha canviat
- Declivi de l'autoritat parental: dificultats per posar límits.
- Confusió amb les funcions: què vol dir ser/fer de pare/mare.
- Manca de temps.
- Manca de cultura del diàleg.

La família avui 2

- Es generen noves angoixes pels canvis que es produeixen en:
 - Les estructures que regulen la vida libidinal.
 - La debilitació de l'autoritat patriarcal.
 - La desestabilització dels rols socials i sexuals.

La família avui 3

- No n'hi prou amb tenir el títol (de pare, mare...) sinó que cal un treball actiu per aconseguir el reconeixement de l'autoritat, que a més sempre és relativa.
- Hi ha noves formes de dependència (institucions que ocupen en part el lloc de la família) que segueixen a la decadència de l'autoritat parenta.
- Amb la modernització i els processos d'individualització els fills es converteixen en subjectes amb llibertat d'elecció.
- L'entrada del nen en el món adult i de la responsabilitat pateix una doble inversió:
 - Accedeix a la condició d'individu responsable i amb capacitat de decisió
 - Al mateix temps la seva infància queda indefinidament perllongada.

Cultura de centre i famílies

- Crear un clima de cooperació, respecte i confiança mútues entre el claustre i les famílies.
- Promoure activitats amb les famílies (escoles de pares, debats, festes...).
- Incorporar-los a activitats amb els alumnes.
- Incloure els pares en la presa de decisions d'alguns aspectes de la vida de l'escola i en relació al fill.

TC i família 1

- No hi ha una tipologia única de família de nens amb TC, malgrat això hi ha alguns trets que tendeixen a aparèixer:
 - Famílies que no posen límits i que han dimitit de la seva funció.
 - Famílies disfuncionals (agressivitat, rebuig, alcoholisme, poca integració social i familiar, manca de cura i atenció, patologies).
 - Cura inadequada dels fills.
 - Relacions afectives alterades.
 - Absència física i/o simbòlica de les figures parentals

TC i família 2

- Incoherència educativa amb oscil·lacions entre la protecció excessiva, l'abandó, el menyspreu...
- Poca interacció, diàleg... familiar, problemes de empatia.
- Intolerància i incomprensió amb les dificultats del fill/a o al contrari pares justificadors de les conductes.
- Sentiment compartit amb el fill de ser tractats injustament (per l'escola...).
- Deriva per les institucions (canvis reiterats d'escola, serveis de salut mental). Dificultats per fer-hi vincle.

Aspectes a tenir en compte

- El nen amb TC com a símptoma de la família (de la disfunció familiar)
- Quina significació té la posició de la família envers el fill i l'escola.
- Els sentiments i malestars familiars

Els sentiments i malestars

- Negadors: no passa res.
- Expulsius: la culpa és dels altres (escola...)
- Autoinculporis.
- De gran dolor psíquic.
- De fracàs.
- Susceptibilitat i desconfiança.
- Preocupació per un futur incert.

Models de relació / treball

Competència

- Es caracteritza per la desconfiança, indiferència i l'hostilitat.
- Qui té raó. Cadascú és el que sap.
- La culpa és de l'altre.
- No es comparteix la informació
- La família és el problema

Cooperació

- Requereix crear un bon vincle de confiança.
- Requereix una acceptació de l'altre i una escolta activa.
- Tots en som responsables.
- Totes les informacions són valuoses.
- La família pot ser part de la solució.

La relació amb la família

- Facilitar que es pugui establir un relació de confiança i aliances de treball.
- Els hi hem de reconèixer un saber privilegiat en relació al seu fill.
- Hem d'acollir el seu sofriment i dificultats.
- No culpabilitzar.
- Promoure una actitud d'acompanyament des de la perspectiva de la no confrontació, rivalitat i hostilitat.
- Hem de respectar el seus temps perquè puguin fer el seu recorregut.
- Ajudar-los en l'elaboració del dolor mental, vergonya... que representa tenir un fill amb aquests trastorns.

Objectius

- Objectiu fonamental: aconseguir una nova realitat compartida.
- Donar explicacions als símptomes i conflictes.
- Construir realitats i explicacions alternatives.
- Contextualitzar les situacions i conflictes. Evitar la causalitat lineal i simple en l'explicació de la realitat.
- Aprofitar les capacitats de la pròpia família.
- Reconèixer les dificultats, abordar els malentesos...

Objectius 2

- Cal definir acuradament:
 - Els objectius específics del treball.
 - Allò que els hi podem demanar: què estan en condicions de complir?.
- Els objectius depenen de:
 - Les característiques de la família.
 - Dels recursos amb què contem a l'escola i a la xarxa (salut mental, serveis socials). Cal acordar qui treballa què.

Processos (metodologia)

- Cal establir compromisos per desenvolupar un pla prèviament consensuat entre tots els agents que hi intervenen.
- El pla d'acció ha de tenir pautes clares i fàcils de dur a terme.
- Cal avaluar-ho de manera conjunta periòdicament.
- Cal que hi hagi referents clars i definir el paper i funcions dels diversos agents educatius.
- És important que hi hagi una regulació dels espais de trobada (entrevistes...)
- És important tenir canals de comunicació no formal oberts i accessibles.

Les entrevistes

- Aspectes formals:
 - El mínim de professionals imprescindible.
 - En un espai adequat: que hi hagi silenci, sense interrupcions...
 - Valorar quan el nen/a ha d'estar present.
- Continguts.
 - Que hi hagi diàleg i no monòleg dels professionals: escoltar.
 - No fer entrevistes “morals” on només parla el professional.
 - Compartir les informacions i les decisions. No unidireccional